

IVANA NEŽIĆ

ivana.nezicka@gmail.com

IZ TVORBE IMENICA U KASTAVSKOME GOVORU

Premda se već pedesetak godina upozorava na važnost uključivanja rječotvorbene jezične razine pri opisima hrvatskih organskih idioma, i u drugome desetljeću 21. stoljeća u hrvatskoj je dijalektologiji i dalje primjetan nedostatan broj priloga koji uključuju prikaz i analizu tvorbe riječi. Ovim se radom koji donosi analizu tvorbe imenica u kastavskome govoru nastoji pridonijeti kako hrvatskomu dijalektom rječotvorju, tako i što cjelovitijemu opisu toga govora na svim jezičnim razinama. Ovim je istraživanjem prikupljeno i zatim analizirano oko 2800 imeničkih tvorenica. Primjeri su raščlanjeni prema tvorbenim načinima koji se u njima potvrđuju: u okviru izvođenja sufiksalna se tvorba očekivano pokazala najplodnijom, a prefiksna i prefiksarno-sufiksna tvorba slabije su zastupljene, dok su unutar slaganja zasebno analizirane potvrde čiste sufiksne tvorbe, složeno-sufiksne tvorbe i sraščivanja. Budući da je zabilježen i velik broj ovjera dvaju rubnih tvorbenih načina pri tvorbi imenica, preobrazbe i sintaktičko-semantičke tvorbe, detaljno je raščlanjen i taj dio građe.

1. Uvod

Wiesław Boryś u svojoj je studiji *Szkic derywacji sufiksальной rzeczowników w gwarze kastawskiej* (1969.) ustvrdio: »Tvorba riječi u hrvatskoj dijalektologiji najslabije je zastupljena jer se je pozornost istraživača koncentrirala na probleme akcentuacije, fonetike i fleksije« (Boryś 2006: 7).¹ Isti autor u istome djelu upozorava da bi rječotvorbena dijalektološka istraživanja trebala postati prioritetnima s obzirom na zanemariv broj rasprava koje se odnose na tvorbu riječi (Boryś 2006: 7). Ni pedesetak godina kasnije situacija s istraživanjima tvorbe riječi u hrvatskim organskim idiomima nije se značajno popravila: rječotvorbena se jezična razina, uz sintaktičku, i dalje najčešće zanemaruje i zaobilazi. I dalje su fonološki i morfološki opisi te leksikološke analize i leksikografska obradba građe boga-

¹ Prijevod je te studije W. Boryśa na hrvatski jezik priredila Neda Pintarić, a objavljen je u časopisu *Riječ* 2006. godine. Citate iz te studije u ovome radu donosimo prema njezinoj hrvatskoj inačici (Boryś 2006).

to zastupljeni u hrvatskoj dijalektologiji, a o tvorbi riječi uglavnom se mogu pronaći tek poneke bilješke ili napomene i rijetko koje sustavnije istraživanje ili rad posvećen isključivo toj problematici.²

Premda je početkom 21. stoljeća proučavanje rječotvorja u hrvatskoj dijalektologiji doživjelo svojevrstan procvat jer se njime intenzivno počela baviti Sanja Vulić, objavljujući čitav niz radova o toj temi (među kojima se posebno ističu oni o gradišćanskohrvatskim govorima),³ znanstveni je interes za istraživanje tvorbe riječi u hrvatskim organskim idiomima veoma malen, što potvrđuje kvantiteta objavljenih priloga usmjerenih na to područje. Stoga se ovim istraživanjem i iz njega proizašlom analizom nastoji doprinijeti hrvatskomu dijalektnom rječotvorju. Cilj je istraživanja opis tvorbe imenica u kastavskome govoru, čakavskome govoru koji već više od stotinu godina konstantno privlači intenzivnu pažnju mnogobrojnih domaćih i inozemnih jezikoslovaca. Rad se temelji na građi prikupljenoj terenskim istraživanjima provedenima tijekom 2019. i 2020. godine, a uključuje i građu preuzetu iz rječnika *Slovník kastafškega govora* Cvjetane Miletić (2019.) koja je, beziznimno, naknadno provjerena u izvornih govornika.⁴ Iz cjelokupne su prikupljene građe izdvojene tvorbeno motivirane imenice (njih oko 2800), nakon čega se pristupilo njihovoj raščlambi, a dio će rezultata te

² Opsežan prikaz istraživanja u hrvatskome dijalektnom rječotvorju do 2006. godine priredila je Sanja Vulić (v. Vulić 2006b).

³ Izbor iz spomenutih objavljenih radova Sanje Vulić donosimo u popisu literature na kraju ovoga rada.

⁴ Terensko se istraživanje odvijalo u dvije faze. U prvoj su fazi istraživanja metodom intervjuiranja izvornih govornika pomoću ciljano sastavljenih upitnika prikupljane imeničke tvorenice, a tako dobivena građa naknadno je transkribirana. Nakon toga uslijedilo je ekscerpiranje imeničkih tvorenica iz *Slovníka kastafškega govora* (Miletić 2019), a potom i druga faza terenskoga istraživanja u kojoj se provjeravala ovjerenost građe ekscerpirane iz *Slovníka* u aktivnome leksičkom sloju izvornih govornika kastavskoga govora (pritom je tijekom intervjua bio rabljen drugi ciljano sastavljen upitnik). I ta je prikupljena građa potom transkribirana. Usporedbom fonoloških i akcentatskih značajki građe ekscerpirane iz *Slovníka kastafškega govora* i ovjera istih primjera u izvornih govornika nisu zabilježene gotovo nikakve diskrepancije – praktički su svi primjeri iz *Slovníka* koji su potvrđeni tijekom terenskih istraživanja svojim fonološkim sastavom i akcentuacijom podudarani s onima zabilježenima u *Slovníku*. Kad je pak riječ o kvantitativnome odnosu građe prikupljene u prvoj i drugoj fazi istraživanja, samo manji dio primjera dobiven u prvoj fazi terenskoga istraživanja nije zabilježen u *Slovníku kastafškega govora*, a za malen dio primjera ekscerpiranih iz *Slovníka* izvorni su govornici ustvrdili da danas ne pripadaju aktivnomu jezičnom sloju (što zbog izvanjezičnih, što zbog jezičnih razloga) te da se vrlo rijetko rabe ili da se uopće ne rabe. Takvi primjeri nisu uključeni u građu niti su podvrgnuti daljnjoj raščlambi. Iz praktičnih je razloga odlučeno da se u samome radu posebno ne izdvajaju i ne označavaju primjeri koji su potvrđeni samo kod izvornih govornika i nisu zabilježeni u *Slovníku kastafškega govora* (dakle, primjeri prikupljeni u prvoj fazi terenskoga istraživanja) jer je, u konačnici, sva građa na neki način prikupljena terenskim istraživanjem – bilo da je primarno dobivena od izvornih govornika, bilo da je naknadno kod njih provjerena i potvrđena.

analize biti predstavljen u ovome radu.⁵

2. O tvorbi riječi u kastavskome govoru

Kastavski govor pripada sjeveroistočnomu istarskom poddijalektu ekavskoga čakavskog dijalekta (Vranić 2005: 37, 325; Drpić 2006: 75; Lisac 2009: 73), a najveće zanimanje jezikoslovaca pobuđuje ponajprije svojim naglasnim sustavom. Taj je naglasni sustav najstariji zabilježen na čakavskome terenu i velikim je dijelom podudaran s (kasnom) praslavenskom akcentuacijom te su stoga proizvodjski podatci iz toga govora riznica jezičnoga blaga pogodnoga za rekonstrukciju najstarije slavenske akcentuacije. Prva jezikoslovna istraživanja kastavskih govora datiraju iz prvih desetljeća 20. stoljeća, a tijekom cijeloga prošlog stoljeća, kao i u 21. stoljeću, ti su govori bili u fokusu velikoga broja znanstvenih istraživanja. Pojedini su segmenti tih govora predstavljeni u mnogim znanstvenim radovima, a opis i podatci o njihovim u prvome redu akcenatskim osobitostima do današnjih se dana citiraju u svim najvažnijim studijama o slavenskoj akcentologiji.⁶

Najveći dio skromne bibliografije iz hrvatskoga dijalektnog rječotvorja do početka 21. stoljeća posvećen je čakavskim hrvatskim organskim idiomima, a dio je te bibliografije i studija *Szkic derywacji sufiksalnej rzeczowników w gwarze kastawskiej* Wiesława Boryśa (1969.) u kojoj se autor bavi sufiksalsnom tvorbom imenica u kastavskome govoru. Taj se rad W. Boryśa temelji na korpusu etnomonografije Ive Jardasa *Kastavšina: građa o narodnom životu i običajima u kastavskom govoru* (1957.). Iz te su etnomonografije ekscerpirane sve sufiksalsne izvedenice, koje su zatim raščlanjene s obzirom na sufikse kojima su tvorene. Iz građe je izdvojeno oko 750 imenica u tvorbi kojih sudjeluju sufiksi, pri čemu su uz tvorenice sufiksalsne tvorbe uključene i tvorenice nastale prefiksalsno-sufiksalsnom tvorbom.⁷ Analizom ekscerpiranih primjera W. Boryś detektirao je uporabu pedesetak različitih sufikasa te je ponudio klasifikaciju pojedinih sufikasa na osnovi značenja tvorenica koje njima nastaju: izdvojeni su tako sufiksi koji označuju vršitelja radnje, sredstvo, nositelja svojstva, mjesto, stanovnika naseljenoga po-

⁵ S obzirom na količinu prikupljene građe, prikaz njezine cjelovite raščlambe daleko bi premašivao okvire jednoga znanstvenog rada. Zbog toga će na ovome mjestu biti izdvojene samo neke napomene o sufiksalsnoj tvorbi imenica u kastavskome govoru, a toj će temi i njezinoj detaljnoj razradi biti posvećen zaseban rad. Više o tome v. i u poglavlju 3.1.1. ovoga rada.

⁶ Iscrpan prikaz svih istraživanja kastavskih govora od 1912. do 2018. godine v. u Eterović 2019.

⁷ Uključivanje imenica nastalih prefiksalsno-sufiksalsnom tvorbom ne možemo smatrati nužno pogrešnim jer je i u toj vrsti tvorenica prisutna sufiksacija. Ako je to bio temeljni povod za analizu i toga tipa tvorenica, onda je svakako trebalo pridodati i tvorenice nastale složeno-sufiksalsnom tvorbom u kojima je također prisutna sufiksacija – nesumnjivo bi se u građi koju je analizirao W. Boryś pronašao barem poneki primjer i takvih tvorenica.

dručja, ženske osobe, zbirne imenice, apstraktne imenice, djelatnost ili vršenje radnje, umanjenice i odmilice te uvećanice i pogrdnice. U toj su klasifikaciji pojedini sufixi kojima nastaju tvorenice različitih značenja uvrštavani u više različitih skupina (primjerice, sufixsom *-ac* tvore se imenice koje označuju vršitelja radnje, imenice koje označuju nositelja svojstva, imenice koje označuju stanovnika naseljenoga područja te umanjenice i odmilice; sufixsom *-ica* tvore se imenice koje označuju nositelja svojstva, imenice za ženske osobe te umanjenice i odmilice; sufixsom *-išće* tvore se imenice koje označuju nositelja svojstva te imenice koje označuju mjesto itd.). Premda važnost i vrijednost rada W. Boryša ni pošto nisu upitne ni dvojbene, iz današnje perspektive razvidno je da je spoznaje koje su u njemu prezentirane nužno dopuniti, a moguće i prepraviti. Ponajprije, istraživanje W. Boryša bilo je usmjereno na jedan izvor građe pa je iz takva ograničena korpusa mogla biti prikupljena samo ograničena količina građe. Usto, ne smijemo smetnuti s uma ni činjenicu da je od nastanka izvora kojim se W. Borys služio do današnjih dana proteklo više od šezdeset godina i da je u međuvremenu kastavski govor bio podvrgnut različitim jezičnim mijenama, posebice onima na leksičkoj razini: leksički je fond toga govora tijekom tih desetljeća obogaćen velikim brojem novih leksema, a dio je toga fonda, većinom iz izvanjezičnih razloga, prešao u pasivni leksički sloj ili je pak potpuno izgubljen. Samim time i situacija je s imeničkim tvorenicama u tome govoru nužno različita od one otprije šest desetljeća.

Uz opsežniju studiju W. Boryša još je u jednome radu o kastavskim govorima izravno uključena i njihova rječotvorbena razina. Riječ je o diplomskome radu *Čakavsko narječje Kastavštine* (1972.) u kojemu je kastavski učitelj Smiljan Grbac obradio fonologiju, morfonologiju i morfologiju kastavskoga govora. U poglavlje o morfologiji kao zasebno je potpoglavlje uvrštena i tvorba riječi (Grbac 1972: 50–52). Na nepune tri stranice S. Grbac donosi neke temeljne (opće) napomene o izvođenju i slaganju. Kod izvođenja navedeno je osam sufikasa (s po jednim oprimjerenjem), a predstavljene su i oprimjerene i neke glasovne promjene zabilježene u sufixsalnim tvorenicama. Posebno je izdvojeno sedam sufikasa koji participiraju u tvorbi deminutiva te dva sufiksa kojima se tvore augmentativi, svaki s po jednim odgovarajućim oprimjerenjem. Slaganje se potvrđuje tri-ma primjerima popraćenima kraćim objašnjenjem. S. Grbac kratko se osvrće i na prefiksalsnu i prefiksarno-sufiksalsnu tvorbu u kastavskoj čakavštini, oprimjerujući prvi tip tvorbe isključivo glagolima, a drugi dvjema imenicama. Premda taj prilog o rječotvorbu u kastavskome govoru kvantitativno nije obiman, hvalevrijedan je doprinos tadašnjega studenta, a kasnije učitelja, dotadašnjim istraživanjima toga govora, kao i njegova svijest o nužnosti uključivanja i te jezične razine u kvalitetan opis nekoga organskog idioma.

3. Tvorba imenica u kastavskome govoru

Nakon dvaju priloga predstavljenih u prethodnome poglavlju ovoga rada do današnjih dana nije bilo novih istraživanja tvorbe riječi u kastavskome govoru. Stoga se ovim radom nastoji barem djelomično popuniti praznina u hrvatskome dijalektom rječotvorju općenito, ali i doprinijeti što cjelovitijemu opisu kastavskoga govora na svim jezičnim razinama.

Već je ranije istaknuto da je ovim istraživanjem prikupljeno oko 2800 imeničkih tvorenica koje su potvrđene u kastavskome govoru, a te su tvorenice zatim klasificirane prema tvorbenim načinima kojima su nastale. Najveći je dio imenica dobiven izvođenjem, pri čemu je sufiksalna tvorba najplodnija, a prefiksalna i prefiksarno-sufiksalna tvorba znatno su slabije zastupljene. Slaganjem, koje uključuje čistu sufiksalsnu tvorbu, složeno-sufiksalsnu tvorbu i srašćivanje, tvoren je malen broj imenica. Relativno su se plodnima potvrdile preobrazba i sintaktičko-semantička tvorba, rubni tvorbeni načini koji su zabilježeni u većemu broju primjera.

3.1. Izvođenje u tvorbi imenica

3.1.1. Napomene o sufiksalsnoj tvorbi

Osnovne su tvorbene metode izvođenje ili derivacija i slaganje. U tvorbi nove riječi izvođenjem sudjeluje jedna osnova kojoj se dodaje tvorbeni formant (Babić 2002: 38; Barić 1997: 293). Kad taj tvorbeni formant dolazi iza osnove, riječ je o sufiksalsnoj tvorbi ili sufiksaciji (Babić 2002: 38; Barić 1997: 294). Potpuno očekivano, sufiksalna se tvorba tijekom ovoga istraživanja potvrdila najplodnijom tvorbenom metodom u tvorbi imenica u kastavskome govoru. Iz prikupljene je građe ekscerpirano preko 1200 imenica ženskoga roda nastalih sufiksacijom, preko 1100 tvorenica sufiksalsne tvorbe muškoga roda te oko 250 imenica srednjega roda nastalih tim tvorbenim načinom. Svim ostalim potvrđenim tvorbenim načinima – bilo da je riječ o onima temeljnima ili onima rubnima – tvoreno je sveukupno 250-ak imenica. Iz toga je brojčanog odnosa razvidno koliko je golema zastupljenost sufiksalsnih izvedenica u ukupnoj prikupljenoj građi: deset ih je puta više od tvorenica nastalih drugim tvorbenim načinima.

Na ovome ćemo mjestu, kao što je već ranije bilo istaknuto,⁸ predstaviti samo neke osnovne napomene o sufiksalsnoj tvorbi imenica u kastavskome govoru. Osim velike količine prikupljene građe, studiozna raščlamba koje bi daleko premašivala okvire ovoga rada, dodatan argument za izdvajanje temeljitoga prikaza sufiksalsne tvorbe imenica u obliku zasebnoga rada bilo je i postojanje priloga W. Boryša o toj tematici. Premda se možda na prvi pogled može činiti da novi rad o

⁸ V. bilješku 5 ovoga rada.

sufikslnim imeničkim izvedenicama u kastavskome govoru nije potreban, uzevši u obzir različit način prikupljanja podataka u dvama istraživanjima, količinu građe koja je njima dobivena te vrijeme proteklo od nastanka temeljnoga izvora građe za istraživanje W. Boryša do današnjih dana, vidljivo je da postoji prostor za još jedan rad takve tematike. U tome će radu biti razmotrena i građa koju je prikupio W. Boryš, a rezultati njegove analize bit će uspoređeni s rezultatima raščlambe proizašle iz ovoga istraživanja, ne bi li se tako dobila potpunija slika o sufikslnoj tvorbi imenica u suvremenome kastavskom govoru.

Analizom nešto manje od 2600 sufikslnih izvedenica ekscerpiranih iz građe prikupljene ovim istraživanjem potvrđena je uporaba 250-ak različitih sufikasa. Pritom je samo manji broj sufikasa veoma plodan, a većinom je riječ o slabo plodnim ili, najčešće, neplodnim sufiksima, potvrđenima u svega po jednome ili dvama primjerima: 70 je neplodnih sufikasa zabilježeno u sufikslnim izvedenicama ženskoga roda, 54 takva sufiksa potvrđena su u tvorbi imenica muškoga roda, a 19 takvih sufikasa sudjeluje u tvorbi imenica srednjega roda. U nastavku ćemo izdvojiti po pet najplodnijih sufikasa za imenice svakoga od triju rodova te odrediti kojim semantičkim skupinama pripadaju njihove tvorenice.

U tvorbi sufikslnih izvedenica ženskoga roda potvrđena je uporaba 120-ak sufikasa, pri čemu su najplodniji *-ica*, *-ina*, *-ija*, *-arija* i *-ka* (ovdje navedeni od najplodnijega prema manje plodnima). Sufiks *-ica* općenito je najplodniji sufiks zabilježen tijekom ovoga istraživanja: sudjeluje u tvorbi 430-ak tvorenica ženskoga roda. Tim se sufiksom tvori velik broj deminutiva:⁹ *bārčica* (bark + *-ica*),¹⁰ *besēdica* ‘mala, lijepa ili draga riječ’ (besed + *-ica*), *crēkvica* ‘mala crkva’ (crekv + *-ica*), *gājbrica* ‘mala krletka’ (gajb + *-ica*), *hrāstica* ‘mala krasta, krastica’ (hrast + *-ica*), *īglica* (igl + *-ica*), *jābučica* ‘mlado drvo ili mali plod jabuke’ (jabuk + *-ica*), *kāntrīdica* ‘stolčić s naslonom’ (kantrid + *-ica*), *kōkošica* ‘mlada ili mala

⁹ Svi se ovjereni primjeri u radu bilježe kosim slovima. Iza primjera koji se svojim izrazom i/ili sadržajem razlikuju od svojih standardnojezičnih ekvivalenata (ili za koje takvi ekvivalenti ne postoje) u polunavodnicima se donose njihova značenja. Ta su značenja preuzeta iz *Slovnika kastafškoga govora* (Miletić 2019) za one primjere koji su u njemu zabilježeni, a za primjere koji su ovjereni samo tijekom terenskih istraživanja značenja je opisala autorica ovoga rada. Za primjere koji su svojim izrazom i sadržajem podudarni s leksemima iz hrvatskoga standardnog jezika značenje se ne navodi. Za svaku se tvorenicu iza njezina značenja unutar zagrada donosi njezina tvorebena raščlamba.

Svi su primjeri koji se navode akcentuirani. U primjerima ekscerpiranima iz *Slovnika kastafškoga govora* (Miletić 2019) zabilježeni su akcenti potvrđeni u njihovim ovjerama dobivenima tijekom terenskih istraživanja, a koji su uglavnom podudarni s onima zapisanima u *Slovniku*. Primjere koji su potvrđeni samo u terenskim istraživanjima akcentuirala je autorica ovoga rada.

¹⁰ U primjerima osnova koje završavaju konsonantima *k*, *g*, *h* ispred sufiksa *-ica* dolazi do zamjene tih konsonanata s *č*, *ž*, *š*: *k*, *g*, *h* > *č*, *ž*, *š* (npr. *jābučica*, *otročica*, *vnūčica*; *butīčica*, *nebōžica*; *lešica*, *smešica*). Dočetni konsonant osnove *c* zamjenjuje se s *č* ispred sufiksa *-ica* (*c* > *č*): *mājičica*, *stārīčica*, *žlīčica*.

kokoš' (kokoš + -ica), *kòzica* (koz + -ica), *làzica* 'mali uski prolaz' (laz + -ica), *lòkvica* (lokv + -ica), *metl'ica* (metl + -ica), *mrèžica* (mrež + -ica), *nevèstica* 'nevjesta odmila, nevjestica' (nevest + -ica), *òfčica* 'ovčica' (ofč + -ica), *pènica* 'lagana pjena' (pen + -ica), *postèjica* 'mali krevet, krevetac' (postej + -ica), *rìbica* (rib + -ica), *smòkvica* (smokv + -ica), *srn'ica* 'mlada srna, lane' (srn + -ica), *sùrica* 'tavica' (sur + -ica), *sùzica* (suz + -ica), *štàlica* 'mala staja' (štal + -ica), *ùrica* 'mali sat' (ur + -ica), *zèmjica* 'zemlja odmila, zemljica' (zemj + -ica), *žènskica* 'žena sitna rastom, ženica' (žensk + -ica) itd. Usto, taj je sufiks bogato zastupljen u mocijskoj tvorbi (*butiger'ica* 'prodavačica' (butiger + -ica), *fràjarica* 'odabranica, zaručnica' (frajar + -ica), *gòlubica* (golub + -ica), *gospodar'ica* (gospodar + -ica), *gròfica* (grof + -ica), *kāntur'ica* 'pjevačica' (kantur + -ica), *kraj'ica* 'kraljica' (kraj + -ica), *oštar'ica* 'gostioničarka' (oštar + -ica), *otroč'ica* 'djevojčica' (otrok + -ica), *prijatel'ica* 'prijateljica' (prijatel + -ica), *tovàrica* 'ženka magarca, magarica' (tovar + -ica), *učitèlica* 'učiteljica' (učitel + -ica), *vnùčica* 'unučica' (vnuk + -ica) itd.), kao i u tvorbi imenica koje označuju žensku osobu (*brìžnica* 'sirotica' (brižn + -ica), *cēndravica* 'plačljivica' (cendrav + -ica), *kìlavica* 'spora i nespretna ženska osoba' (kilav + -ica), *lažj'ivica* 'lažljivica' (lažjiv + -ica), *pocūranica* 'popišanka' (pocuran + -ica), *pòspanica* 'pospanka' (pospan + -ica), *ròšica* 'crvenokosa ženska osoba' (roš + -ica), *slep'ica* 'slijepa žena' (slep + -ica), *stàrica* (star + -ica) itd.). Taj sufiks sudjeluje i u tvorbi konkretnih imenica (*česnòvica* 'stabljika češnjaka' (česnov + -ica), *dažjènica* 'kišnica' (dažjen + -ica), *gnòjnica* 'tekućina od gnoja' (gnojn + -ica), *kāmenica* 'kamena posuda za ulje' (kamen + -ica), *leden'ica* 'hladnjak' (leden + -ica), *mlad'ica* 'izdanak biljke' (mlad + -ica) itd.), apstraktnih imenica (*smeš'ica* 'pošalica, šala, vic' (smeh + -ica), *vesel'ica* 'veselje, slavlje' (vesel + -ica)) te naziva za biljke (*bel'ica* '1. vrsta smokve; 2. vrsta trešnje'¹¹ (bel + -ica), *črn'ica* 'vrsta debele tamne trešnje' (črn + -ica), *zlàtica* 'vrsta žabnjaka' (zlat + -ica)).

Sufiks *-ina* potvrđen je u 130-ak leksema, a njime su nastali mnogobrojni augmentativi (*barètina* 'stara i pohabana kapa' (baret + -ina), *bròskvina* 'stari i tvrdi kelj' (broskv + -ina), *dlàčina* 'dugačka dlaka' (dlak + -ina),¹² *glav'ina* 'velika glava' (glav + -ina), *gròtina* 'velika stijena' (grot + -ina), *jām'ina* 'duboka jama' (jam + -ina), *kāškina* 'zmijurina' (kašk + -ina), *māč'ina* 'velika mrlja' (mač + -ina), *nož'ina* 'velika noga' (nog + -ina), *papūč'ina* 'stara papuča' (papuč + -ina), *ruč'ina* 'velika i snažna ruka' (ruk + -ina), *šūm'ina* 'velika i gusta šuma' (šum + -ina), *trāv'ina* 'stara, oštra trava' (trav + -ina), *zdèlina* 'velika zdjela' (zdel + -ina), *žāb'ina* 'velika žaba' (žab + -ina) itd.), apstraktne imenice (*bistr'ina* 'bistroća, vedrina'

¹¹ Uz ta dva značenja, polisemni leksem *bel'ica* u kastavskome govoru označuje i 'autohtono bijelo vino' (v. Miletić 2019: 125).

¹² U primjerima osnova koje završavaju konsonantima *k*, *g* ispred sufiksa *-ina* dolazi do zamjene tih konsonanata s *č*, *ž*: *k*, *g* > *č*, *ž* (npr. *dlàčina*, *rūč'ina*; *knj'žina*, *nōž'ina*). Dočetni konsonant osnove *c* zamjenjuje se s *č* ispred sufiksa *-ina* (*c* > *č*): *břbjav'čina*, *měš'čina*, *rěpič'ina*.

(bistr + -ina), *dubīna* (dub + -ina), *gustīna* 'gustoća' (gust + -ina), *mokrīna* 'vlažnost, kišovitost' (mokr + -ina), *mrzlīna* 'hladnoća' (mrzl + -ina), *samīna* 'osama' (sam + -ina), *slabīna* 'klonulost' (slab + -ina), *svōjina* 'svojta' (svoj + -ina), *škurīna* 'tama' (škur + -ina), *teplīna* '1. toplina; 2. vrućina' (tepl + -ina) itd.) te neke konkretne imenice (*borōvina* 'borovo drvo' (borov + -ina), *lupīna* 'vanjska kora luka' (lup + -ina), *pāvučina* 'paučina' (pavuk + -ina), *staklenīna* 'predmeti od stakla' (staklen + -ina) itd.) i imenice koje označuju osobe (*grīntina* 'čangrizava osoba, zanovijetalo' (grint + -ina), *čomrđina* 'osoba koja se mršti' (čomrd + -ina), *halabūrina* 'vrlo glasna i bučna osoba, galamdžija' (halabur + -ina) itd.).

Sufiks *-ija* ovjeren je u tvorbi četrdesetak primjera, među kojima su najzastupljenije apstraktne imenice (*bogatīja* 'bogatstvo' (bogat + -ija), *jeložīja* 'ljubomora' (jelož + -ija), *lakomīja* 'lakomost, pohlepnost' (lakom + -ija), *nopačīja* 'neprilika' (nopak + -ija),¹³ *ribarīja* 'ribarstvo' (ribar + -ija), *šegavīja* 'lukavost, domišljatost, mudrost' (šegav + -ija), *zidarīja* 'zidarski zanat' (zidar + -ija) itd.), ali zabilježene su i imenice s mjesnim značenjem (*bekarīja* 'mesnica' (bekar + -ija), *kovačīja* 'kovačnica' (kovač + -ija), *postolarīja* 'radionica za popravak cipela' (postolar + -ija) itd.).

U tvorbi tridesetak apstraktnih imenica sudjeluje sufiks *-arija*: *čānpārija* 'čavrljanje, ogovaranje' (čānp + -arija), *gnjūsarija* 'svinjarija' (gnjus + -arija), *mlajarīja* 'mladež' (mlaj + -arija), *prškarīja* 'sitnica, bezvrijednost' (pršk + -arija), *sleparīja* 'prijevera' (slep + -arija), *tatarīja* 'lopovluk' (tat + -arija) itd.

Sufiks *-ka*, potvrđen u također tridesetak primjera, sudjeluje u mocijskoj tvorbi (*bōlničārka* 'medicinska sestra' (bolničar + -ka), *brōntulōnka* 'gundavica, gundava žena' (brontulon + -ka), *grājānka* 'žena koja živi u gradu' (grajan + -ka), *pēnzijonērka* 'umirovljenica' (penzioner + -ka), *štramacērka* 'žena koja izrađuje vunene madrace' (štramacer + -ka) itd.) i u tvorbi konkretnih imenica (*čestītka* 'čestit + -ka), *motōrka* 'motorna pila' (motor + -ka), *znāmēnka* 'madež' (znamen + -ka) itd.).

U tvorbi imenica muškoga roda potvrđena je uporaba stotinjak sufikasa, pri čemu je najplodniji sufiks *-ić*: zabilježen je u oko 280 imenica, a njime nastaju mnogobrojni deminutivi među kojima su najbrojnije konkretne imenice (*balunīć* 'mali balon' (balun + -ić), *brežīć* 'brdašce' (breg + -ić),¹⁴ *čēšjić* 'mali češalj' (češj + -ić), *fažōlić* 'malo zno graha' (fažol + -ić), *kablīć* (kabl + -ić), *kjučīć* 'ključić' (kjuč + -ić), *korenīć* 'malen ili slab korijen' (koren + -ić), *krovīć* (krov + -ić), *lāhtić* 'mali lakat'

¹³ U tome primjeru dolazi do zamjene dočetnoga konsonanta osnove *k* ispred sufiksa *-ija* konsonantom *č*: *k* > *č*.

¹⁴ U primjerima osnova koje završavaju konsonantima *k*, *g*, *h* ispred sufiksa *-ić* dolazi do zamjene tih konsonanata s *č*, *ž*, *š*: *k*, *g*, *h* > *č*, *ž*, *š* (npr. *bedačīć*, *čovčīć*, *zajčīć*; *gložīć*, *kružīć*, *ōbložīć*; *krūšīć*, *orēšīć*, *trbūšīć*). Dočetni konsonant osnove *c* zamjenjuje se s *č* ispred sufiksa *-ić* (*c* > *č*): *klānčīć*, *lōnčīć*, *zvōnčīć*.

(laht + -ić), *mihurić* ‘mjehurić’ (mihur + -ić), *nožić* (nož + -ić), *obrazić* ‘lišce’ (obraz + -ić), *panjić* (panj + -ić), *pijatić* ‘tanjurić’ (pijat + -ić), *prštić* (prst + -ić), *rukavić* (rukav + -ić), *ščapić* ‘mali ili kratki štap’ (ščap + -ić), *trbušić* ‘trbušić’ (trbuh + -ić), *zvirić* ‘manji prirodni izvor vode’ (zvir + -ić), *žmujić* ‘čašica’ (žmuj + -ić) itd.), kao i imenice koje označuju muške osobe (*bārbić* ‘omiljeni stric, ujak, tetak ili starija muška osoba’ (barb + -ić), *mōrić* ‘crnokos dječak ili muškarac’ (mor + -ić), *nebžić* ‘jadničak’ (nebog + -ić), *nōnić* ‘djed odmila’ (non + -ić), *otročić* ‘dječešce’ (otrok + -ić), *siromāšić* ‘jadničak’ (siromah + -ić), *vnūčić* ‘unučić’ (vnuk + -ić), *zvōnčarić* ‘mali zvončar’ (zvončar + -ić) itd.), a nemali je i broj naziva za životinje (*črvīć* ‘crvić’ (črv + -ić), *gōlubić* ‘mlado od goluba’ (golub + -ić), *jarūšić* ‘jarić’ (jaruh + -ić), *konjić* (konj + -ić), *pāvucić* ‘paučić’ (pavuk + -ić), *pužić* (puž + -ić), *tēlčić* (telc + -ić), *tovārić* ‘mlado magarice’ (tovar + -ić) itd.), kao i naziva za biljke (*borīć* (bor + -ić), *būkvić* ‘mlada bukva’ (bukv + -ić), *grabrić* ‘mladi grab’ (grabr + -ić), *līpić* ‘mlada lipa u rano proljeće’ (lip + -ić) itd.).

Slična je situacija i sa sufiksom -čić, koji se rabi u tridesetak sufikslnih izvedenica muškoga roda, a ti su deminutivi najvećim dijelom konkretne imenice (*bārbajōlčić* ‘mali podbradnik’ (barbajol + -čić), *dropčić* ‘životinjske iznutrice’ (drob + -čić),¹⁵ *kūpčić* ‘hrpica’ (kup + -čić), *takujīnčić* ‘mali novčanik’ (takujin + -čić) itd.), označuju osobe (*fakīnčić* ‘vragolančić’ (fakin + -čić), *gōpčić* ‘grbavac’ (gob + -čić)) ili su nazivi za životinje (*kanarīnčić* ‘mladi kanarinac’ (kanarin + -čić), *orepčić* ‘mladi vrabac’ (orepc + -čić)¹⁶).

Vrlo je plodan i sufiks -ina, potvrđen u tvorbi sedamdesetak augmentativa, a imenice njime tvorene označuju muške osobe (*bedačīna* ‘veliki glupan’ (bedak + -ina),¹⁷ *čovēčina* ‘čovjek vrhunske kvalitete’ (čovjek + -ina), *dēlafčina* ‘vrijedan, marljiv radnik’ (delafc + -ina), *junačina* ‘izrazito jak čovjek’ (junak + -ina), *otročina* ‘veliko ili nevaljalo muško dijete’ (otrok + -ina) itd.), ili je pak riječ o konkretnim imenicama (*brōdina* ‘veliki brod’ (brod + -ina), *čāvlina* ‘veliki čavao’ (čavl + -ina), *lōnčina* ‘veliki lonac’ (lonc + -ina), *kōlčina* ‘veliki, jaki prut’ (kolc + -ina), *zajčina* ‘dugačak jezik’ (zajik + -ina) itd.), nazivima za životinje (*ježina* ‘veliki ili stari jež’ (jež + -ina), *pāsina* ‘veliki pas’ (pas + -ina), *petešina* ‘veliki pijetao’ (peteh + -ina), *zečina* ‘veliki zec’ (zec + -ina) itd.) ili nazivima za biljke (*brestina* ‘veliki brijest’ (brest + -ina), *hrastina* ‘veliki hrast’ (hrast + -ina) itd.).

Sufiks -ac svojom plodnošću zauzima drugo mjesto, odmah iza sufiksa -ić: za-

¹⁵ U primjerima osnova koje završavaju zvučnim konsonantom dolazi do obezvučenja toga konsonanta ispred sufiksa -čić, npr. *dropčić*, *gōpčić*, *klūpčić*.

¹⁶ U tome primjeru dolazi do redukcije dočetnoga konsonanta osnove *c* ispred sufiksa -čić.

¹⁷ U primjerima osnova koje završavaju konsonantima *k*, *g*, *h* ispred sufiksa -ina dolazi do zamjene tih konsonanata s *č*, *ž*, *š*: *k*, *g*, *h* > *č*, *ž*, *š* (npr. *cočina*, *drečina*, *koračina*; *gločina*; *grešina*, *petešina*, *trbušina*). Dočetni konsonant osnove *c* zamjenjuje se s *č* ispred sufiksa -ina (*c* > *č*): *dōlčina*, *lōnčina*, *zečina*.

bilježen je u stotinjak primjera, a njime se tvore nazivi za muške osobe (*bŕbjavac* ‘brbljavac’ (brbjav + -ac), *jedīnāc* (jedin + -ac), *kosāc* (kos + -ac), *krīvāc* (kriv + -ac), *lākomac* ‘pohlepnik’ (lakom + -ac), *lōvac* (lov + -ac), *mladīćac* ‘tek stasao mladić’ (mladić + -ac), *pijānac* (pijan + -ac), *pōspanac* (pospan + -ac), *smutjīvac* ‘spletkar’ (smutjiv + -ac), *stārac* (star + -ac), *šēncīvac* ‘ušljivac’ (šenčiv + -ac), *šmrkavac* ‘balavac’ (šmrkav + -ac) itd.), konkretne imenice (*dolāc* ‘vrtača’ (dol + -ac), *mālinac* ‘mlinac’ (malin + -ac), *mūjenac* ‘svježi oljušteni grah’ (mujen + -ac), *šūškavac* ‘kišni ogrtač’ (šuškav + -ac), *zīdāc* ‘niski zidić’ (zid + -ac), *zvonāc* ‘zvon’ (zvon + -ac) itd.), kao i nazivi za biljke (*garōfulac* ‘karanfilić, klinčić’ (garoful + -ac)) i nazivi za životinje (*skopāc/škopāc* ‘uškopljeno janje’ (skop/škop + -ac)).

U šezdesetak se imenica ovjerava sufiks -ār, a njime nastale izvedenice označuju muške osobe (*bāčvār* (bačv + -ar), *bōcār* ‘igrač na boće’ (boć + -ar), *čēlār* ‘pčelar’ (čel + -ar), *kūhār* (kuh + -ar), *līmār* (lim + -ar), *pēkjār/pētjār* ‘prosjak’ (pekj/petj + -ar), *pōštār* (pošt + -ar), *stāklār* (stakl + -ar), *stražār* (straž + -ar), *vinār* (vin + -ar), *zūbār* (zub + -ar) itd.), ili je pak riječ o konkretnim imenicama (*kāpuzār* ‘kiša koja padne poslije sađenja kupusa’ (kapuz + -ar), *palēntār* ‘plosnata drvena kuhača za miješanje palente’ (palent + -ar), *škapulār* ‘amajlija’ (škapul + -ar) itd.).

U tvorbi imenica srednjega roda potvrđena je uporaba tridesetak sufikasa, od kojih je najplodniji sufiks -njē zabilježen u šezdesetak tvorenica, a koje se sve ubrajaju u glagolske imenice: *čēpenjē* ‘čućanje’ (čepe + -nje), *dāvanjē* (dava + -nje), *jōkanjē* ‘jaukanje, zapomaganje’ (joka + -nje), *kāšjanjē* ‘kašljanje’ (kašja + -nje), *mūcanjē* (muca + -nje), *obečānjē* (obeća + -nje), *povēdanjē* ‘pričanje’ (poveda + -nje), *tākanjē* ‘kotrljanje’ (taka + -nje), *zamēranjē* ‘zamjeranje’ (zamera + -nje), *žmānjē* ‘žmirenje’ (žma + -nje) itd.

Za njime slijedi sufiks -lo, ovjeren u četrdesetak primjera, kojim se tvore konkretne imenice (*cedīlo* ‘cjediljka’ (cedi + -lo), *držālo* ‘držak, ručka’ (drža + -lo), *fīkālo* ‘zviždaljka, fućkalica’ (fika + -lo), *obešālo* ‘ručka, drška’ (obeša + -lo), *plašīlo* ‘strašilo’ (plaši + -lo) itd.), ali i apstraktne imenice (*lovīlo* ‘dječja igra lovice’ (lovi + -lo), *skakālo* ‘dječja igra školice’ (skaka + -lo), *svlačīlo* ‘svlačenje’ (svlači + -lo) itd.), kao i imenice koje označuju osobe (*cēndralo* ‘plačljivac’ (cendra + -lo), *njūrgalo* ‘gundalo’ (njurga + -lo) itd.) ili mjesto (*počivālo* ‘odmorište’ (počiva + -lo) itd.).

Valja spomenuti i sufiks -ilo koji je potvrđen u dvadesetak primjera apstraktnih imenica (*karīlo* ‘svađa’ (kar + -ilo), *placīlo* ‘plaćanje’ (plać + -ilo), *zelenīlo* (zelen + -ilo) itd.) i konkretnih imenica (*pletīlo* ‘pletivo’ (plet + -ilo), *sedīlo* ‘sjedalo’ (sed + -ilo) itd.) te imenica koje označuju mjesto (*perīlo* ‘mjesto kraj izvora gdje se pere roba’ (per + -ilo), *solīlo* ‘solište za divljač’ (sol + -ilo)).

Slična je plodnost i sufiksa *-išće* koji je isto tako ovjeren u dvadesetak primjera, a njegove tvorenice također su imenice s mjesnim značenjem (npr. *groblišće* ‘mjesto gdje su nekad bili grobovi’ (grob + -išće), *kōnpirišće* ‘krumpirište’ (konpir + -išće), *ognjišće* ‘ognjište’ (ognj + -išće) itd.) ili konkretne imenice (*grablišće* ‘drška za grablje’ (grab + -išće), *kosišće* ‘drška kose’ (kos + -išće) itd.).

Izdvojit ćemo još i sufiks *-ićo* s deminutivnim značenjem kojim se tvori petnaestak izvedenica srednjega roda, a riječ je o konkretnim imenicama, npr. *kolēnićo* ‘dječje koljeno’ (kolen + -ićo), *mēsićo* ‘ukusan, dragocjen ili fin komad mesa’ (mes + -ićo), *njāzlićo* ‘gnjezdašće’ (njazl + -ićo), *zrnićo* ‘mala sjemenka’ (zrn + -ićo) itd.

3.1.2. Prefiksalna tvorba

U rječotvorbenoj teoriji ne postoji suglasnost oko toga je li čista prefiksalna tvorba ili prefiksacija dio izvođenja ili pak pripada slaganju.¹⁸ Budući da su za slaganje potrebne dvije punoznačne osnove, a prefiksi to većinom nisu (Babić 2002: 48; Vulić 2007a: 122), u ovome smo se radu priklonili praksi definiranja prefiksne tvorbe kao podnačina izvođenja, tj. uvrštena je u derivaciju. Prefiksacija je dominantan tvorbeni način u tvorbi glagola, a njome nastaje samo manji dio imeničkih tvorenica, stoga je ona slabo plodan tvorbeni način u tvorbi imenica (Barić i dr. 1997: 332; Vulić 2007a: 122). Tijekom ovoga istraživanja potvrđena je uporaba četrnaest prefikasa koji sudjeluju u čistoj prefiksnoj tvorbi imenica, a koje navodimo abecednim redoslijedom: *anci-*, *biž-*, *diš-*, *kontra-*, *na-*, *ne-*, *po-*, *pod-*, *pož-*, *pra-*, *pre-*, *preko-*, *s-*, *za-*. Među njima je samo jedan prefiks plodan – *ne-*, jedan je prefiks slabo plodan (*za-*), dok su ostali prefiksi neplodni.

Prefiks *anci-* stranoga je podrijetla i nije plodan, potvrđen je samo u primjeru *āncikrst* ‘antikrist’ (*anci-* + *krst*).¹⁹ Premda je riječ o tvorenci koja je stranoga podrijetla i koja je kao takva preuzeta u cjelovitu obliku, u kastavskome je govoru ona ipak tvorbena riječ zbog tvorbene motiviranosti na sinkronijskoj razini.

Prefiks *biž-* također je neplodan i ovjeren je samo u dvama primjerima kojima se izražavaju rodbinski odnosi: *bīžnōna* ‘prabaka’ (*biž-* + *nona*) i *bīžnōnić* ‘pradjed’ (*biž-* + *noniće*). Neplodan je i prefiks stranoga podrijetla *diš-*, zabilježen u leksemu *dīšpār* ‘nepar’ (*diš-* + *par*) s apstraktnim značenjem.

U jednome je primjeru potvrđen i strani prefiks *kontra-*²⁰ koji također su-

¹⁸ Više o tome v. u Vulić 2007a: 81–82.

¹⁹ U *Slovníku kastafskoga govora* kao samostalna se natuknica pojavljuje leksem *ānciprēs* ‘čempres’ (Miletić 2019: 111) koji u svojem fonološkom sastavu ima slijed *anci*. Tu ipak nije riječ o prefiksnoj imeničkoj tvorenci, nego o tvoreni nemotiviranome leksemu stranoga podrijetla koji je zabilježen u većemu broju čakavskih govora. Usp. i Skok 1971: 56.

²⁰ U *Slovníku kastafskoga govora* kao samostalna su natuknica navedene fonološke inačice priloga *kōntra* i *kūntra* ‘protiv’ (Miletić 2019: 277). Međutim, u *Slovníku* je, kao i u materijalima

djeluje u tvorbi tvorenice apstraktnoga značenja – *kōntrapēza* ‘ravnoteža’ (kontra- + peza). U tvorbi jedne apstraktne imenice zabilježen je prefiks *na-*: *nāsmeh* ‘osmijeh’ (na- + smeh), što i taj prefiks čini neplodnim.

Plodnim se prefiksom u tvorbi imenica tijekom ovoga istraživanja pokazao samo prefiks *ne-* koji je jedini zabilježen u većemu broju primjera. Taj se prefiks rabi u tvorbi više imenica s apstraktnim značenjem (*nedēlo* ‘nerad’ (ne- + delo), *nēdoba* ‘nepravo vrijeme’ (ne- + doba), *nēmīr* (ne- + mir), *nēmōć* ‘slabost, onemoćalost’ (ne- + moć), *nēpār* (ne- + par), *nēposluh* (ne- + posluh), *nepravīca* ‘nepravda’ (ne- + pravica), *neprīlika* (ne- + prilika), *nērēd* (ne- + red), *nēsān* ‘nesanica’ (ne- + san), *nēsloga* (ne- + sloga), *nespānjē* ‘budnost, nesanica’ (ne- + spanje), *nēspokōj* (ne- + spokoj), *nesrēća* (ne- + sreća), *neverōvanjē* ‘nevjerica’ (ne- + verovanje), *nevōja* (ne- + voja), *nēvrēme* (ne- + vreme), *nezāmēr* ‘nezamjeranje’ (ne- + zamer)), te u imenicama koje označuju osobe: *nedēlavac* ‘lijenčina’ (ne- + delavac), *nējūdi* ‘neljudi’ (ne- + judi), *nēprijatēl* ‘neprijatelj’ (ne- + prijatelj).

Fonološke su inačice istoga hiperprefiksa, prefiksi *po-* i *pod-*, zabilježeni u inačicama iste imenice koja označuje osobu i tvori se od skraćene imeničke osnove: *pōžup* (po- + žup) i *pōdžup* (pod- + žup) ‘zamjenik župana’. Usto, prefiks je *po-* ovjeren i u apstraktnoj imenici *poteškōća* ‘teškoća, tegoba’ (po- + teškoća), što taj prefiks, zajedno s njegovom inačicom *pod-*, čini neplodnim. Neplodan je i prefiks *pož-*, potvrđen u konkretnoj imenici *pōžlēd* ‘poledica’ (pož- + led).

Poput ranije opisanoga prefiksa *biž-*, i neplodni prefiksi *pra-* i *preko-* rabe se za izražavanje rodbinskih odnosa: prvi je zabilježen u primjerima *prānōna* ‘prabaka’ (pra- + nona) i *prānōno* ‘pradjed’ (pra- + nono), a drugi u leksemu *prēkonōnić* ‘pradjed’ (preko- + nonić).²¹

Neplodni su i prefiksi *pre-* i *s-*, potvrđeni u po jednoj tvorenici – u konkretnoj imenici *prēzid* ‘potporni zid koji drži zemlju lijehe’ (pre- + zid) te u apstraktnoj imenici *strōšak* (s- + trošak) značenje koje je potpuno identično onomu njezine polazišne riječi.

Jedan se prefiks tijekom ovoga istraživanja potvrdio kao slabo plodan – riječ je o prefiksu *za-*. On se rabi u tvorbi apstraktne imenice *zapōlnē* ‘popodne’ (za- + polne) te u tvorbi konkretnih imenica *zāpēšt* ‘smjesa usitnjene slanine s češnjaj-

prikupljenima terenskim istraživanjem, u funkciji prefiksa ovjeren samo lik *kontra*.

Usto, u *Slovníku kastafškega govora* kao samostalna se natuknica pojavljuje leksem *kōntrabānt/kūntrabānt* ‘šverc, krijumčarenje’ (Miletić 2019: 277) koji u svojem fonološkom sastavu ima slijed *kontra*, odnosno *kuntra*. Tu ipak nije riječ o prefiksnoj imeničkoj tvorenici, nego o leksemu stranoga podrijetla (od tal. *contrabbando*) koji na sinkronijskoj razini u kastavskome govoru nije tvorbom motiviran, a potvrđen je i u drugim sustavima hrvatskoga jezika (u likovima *kontraband*, *kontrabanda*, *kontrabando* i sl.). Usp. i Anić 2003: 607; Anić i Goldstein 2009: 727.

²¹ Leksemi *bižnōna* i *prānōna* imaju isto značenje, riječ je o pravim sinonimima, a jednako je i s leksemima *bižnōnić*, *prānōno* i *prēkonōnić*.

kom, ponekad i s peršinom' (za- + pešt)²² i *zāravān* 'visoravan' (za- + ravan).

3.1.3. Prefiksarno-sufiksarna tvorba

Prefiksarno-sufiksarna tvorba kombinirana je derivacijska metoda pri kojoj nova riječ nastaje istodobnom prefiksacijom i sufiksacijom tvorbene osnove (Babić 2002: 49; Barić i dr. 1997: 296; Vulić 2007c: 122–123). U tvorenicama prefiksarno-sufiksarne tvorbe koje su zabilježene tijekom ovoga istraživanja potvrđeno je dvadeset i pet različitih sufikasa (navode se obrnutim abecednim redoslijedom): *-a*, *-ica*, *-šćica*, *-nica*, *-njada*, *-ja*, *-ūjka*, *-ina*, *-šćina*, *-jina*, *-avina*, *-uta*, *-ac*, *-elac*, *-ić* (*-ići*), *-jē*, *-anjē*, *-āj*, *-jāj*, *-ak*, *-jak* (*-jaki*), *-njāk* (*-njāki*), *-nīk*, *-lo*, *-Ø*; te četrnaest prefikasa (navedenih abecednim redoslijedom): *bez-*, *na-*, *ne-*, *o-*, *po-*,²³ *pod-*, *pre-*, *prez-*, *pri-*, *raz-*, *u-*, *v-*, *z-*, *za-*.

Sufiksom *-a* tvorene su apstraktne imenice *pōhlepa* (*po-* + *hlepa* + *-a*), *porāba* 'uporaba' (*po-* + *rab* + *-a*), *potrēba* (*po-* + *treb* + *-a*), *prīnova* (*pri-* + *nov* + *-a*), *ūspomena* (*u-* + *spomen* + *-a*). Tvorenice nastale sufiksom *-a* tvore se prema tri-ma tvorbenim obrascima: *pōhlepa*, *porāba* i *potrēba* prema tvorbenome obrascu prefiks + glagol + *-a*, *prīnova* prema obrascu prefiks + pridjev + *-a*, a *ūspomena* prema obrascu prefiks + imenica + *-a*.

Apstraktne imenice *pōdrebrica* 'upala trbušne maramice' (*pod-* + *rebr* + *-ica*) i *posājmica* 'dan nakon sajma prve nedjelje u listopadu' (*po-* + *sajm* + *-ica*) te konkretne imenice *pōzdolica* 'nizbrdica' (*po-* + *zdo* + *-ica*) i *prīkolica* 'vozilo bez pogona' (*pri-* + *kol* + *-ica*) tvorene su sufiksom *-ica*. Primjeri *pōdrebrica*, *posājmica* i *prīkolica* slijede tvorbeni obrazac prefiks + imenica + *-ica*, dok se u leksemu *pōzdolica* potvrđuje obrazac prefiks + prilog + *-ica*.

U po jednome su primjeru potvrđeni sufiksi *-šćica* i *-nica*: u imenici koja označuje osobu *prekupōšćica* 'preprodavačica, nakupac' (*pre-* + *kupo* + *-šćica*) te u konkretnoj imenici *zāpesnica* 'pletenu orukvica za zapešće' (*za-* + *pest* + *-nica*),²⁴ od kojih je prvi nastao prema tvorbenome obrascu prefiks + glagol + *-šćica*, a drugi po obrascu prefiks + imenica + *-nica*. Apstraktna imenica *poteknjāda* 'užurbanost' (*po-* + *teč* + *-njada*)²⁵ jedina je ovjera uporabe sufiksa *-njada*, a ona slijedi tvorbeni obrazac prefiks + glagol + *-njada*. Sličan tvorbeni obrazac potvr-

²² I u tome je primjeru, kao i u primjeru *strōšak*, značenje tvorenice posve jednako onomu polazišnog leksema.

²³ Jedan je primjer tvoren tim prefiksom ovjeren u dvjema inačicama: *pōndējak* i *pūndējak* 'ponedjeljak'. U njima međutim nije riječ o dvjema inačicama istoga hiperprefiksa, nego o glasovnoj mijeni u kojoj vokal *o* u prednaglasnome položaju prelazi u *u*. Više o toj pojavi u kastavskome govoru v. u Drpić 2006: 80.

²⁴ U tome se primjeru u imeničkoj osnovi reducira dočetni konsonant *t*.

²⁵ Dočetni se konsonant prezentske glagolske osnove u tome primjeru depalatalizira: *č* > *k*.

đen je u apstraktnoj imenici *neděja* ‘nedjelja’ (ne- + del + -ja)²⁶ tvorenoj sufiksom -ja.

Sufiksom -*ujka* tvorena su tri leksema: *počepujka* ‘kokoš koja čučne pred svakim pijetlom’ (po- + čep + -ujka), *pozemujka* ‘niska kuća prizemnica’ (po- + zem + -ujka) i *potresujka* ‘vrsta plesa’ (po- + tres + -ujka). Prvi leksem naziv je za životinju te je nastao po tvorbenome obrascu prefiks + glagol + -*ujka*, po istome je obrascu nastala i apstraktna imenica *potresujka*, dok je treći primjer konkretna imenica s obrascem prefiks + imenica + -*ujka*.

U konkretnim imenicama *nāzdolina*²⁷ ‘nizbrdica’ (na- + zdol + -ina) i *potrbušina* ‘najtanja panceta’ (po- + trbuh + -ina)²⁸ rabi se sufiks -ina; prva slijedi tvorbeni obrazac prefiks + prilog + -ina, a druga obrazac prefiks + imenica + -ina. Apstraktna imenica *premoščina* ‘imučnost, obilje’ (pre- + mog + -ščina)²⁹ tvorena je sufiksom -ščina prema tvorbenome obrascu prefiks + glagol + -ščina.

Sufiks -jina sudjeluje u tvorbi apstraktne imenice *pōmrčina* (po- + mrk + -jina)³⁰ u kojoj se potvrđuje tvorbeni obrazac prefiks + pridjev + -jina, a u konkretnoj imenici *potekāvina* ‘proljev’ (po- + teč + -avina)³¹ ovjeren je sufiks -avina i obrazac prefiks + glagol + -avina. Imenice koje označuju osobe *nedelūta* ‘lijena osoba, neradnik’ (ne- + del + -uta) i *poserūta* ‘posranac’ (po- + ser + -uta) tvorene su sufiksom -uta i obje slijede tvorbeni obrazac prefiks + glagol + -uta.

Osobe označuju i primjeri *pōmorac* (po- + mor + -ac) i *pogorēlac* ‘osoba kojoj je izgorjela kuća’ (po- + gor + -elac). Prvi je nastao sufiksom -ac prema tvorbenome obrascu prefiks + imenica + -ac, a drugi sufiksom -elac prema obrascu prefiks + glagol + -elac.

Apstraktna imenica *pomājić* ‘lipanj’ (po- + maj + -ić) tvorena je sufiksom -ić, a množinskim oblikom toga sufiksa -ići nastala je konkretna imenica *podđočići* ‘podočnjaci’ (pod- + oč + -ići). Tvorbeni je obrazac za oba primjera prefiks + imenica + -ić/-ići.

U trima je konkretnim imenicama, svima tvorenima prema tvorbenome obrascu prefiks + imenica + -jē, potvrđen sufiks -jē: *rāskrižjē* (raz- + križ + -je),³²

²⁶ U tome primjeru dolazi do jotacije dočetnoga sonanta osnove i početnoga sonanta sufiksa: $l + j > \acute{l}$, no za kastavski je govor tipična delateralizacija $l > j$ pa i ovdje dolazi do te glasovne mijene. Više o delateralizaciji u kastavskome govoru v. u Vranić 2005: 252, 330; Drpić 2006: 82.

²⁷ Taj je leksem sinonim već analiziranoga leksema *pōzdolica* koji je također nastao ovim tvorbenim načinom i prema jednakome obrascu.

²⁸ U tome se primjeru dočetni konsonant osnove *h* ispred sufiksa -ina zamjenjuje sa *š*: $h > š$.

²⁹ U tome se primjeru reducira dočetni konsonant osnove *g*.

³⁰ U tome primjeru dolazi do jotacije dočetnoga konsonanta osnove i početnoga sonanta sufiksa: $k + j > č$.

³¹ U tome se primjeru dočetni konsonant prezentske glagolske osnove depalatalizira: $č > k$.

³² Uslijed asimilacije po zvučnosti u tome primjeru dolazi do obezvučenja dočetnoga konsonanta prefiksa: $z > s$.

zglāṽjē ‘uzglavlje’ (z- + glav + -je), *znōžjē* ‘uznožje’ (z- + nog + -je).³³ U primjeru *pot̃rkanjē* ‘strka’ (po- + trk + -anje) rabi se sufiks -*anjē*, a riječ je o apstraktnoj imenici koja slijedi tvorbeni obrazac prefiks + glagol + -*anjē*.

Sufiksom -*āj* nastala je konkretna imenica *zāmekāj* ‘prve mekane bobes grožđa’ (za- + mek + -aj), a njezin je tvorbeni obrazac prefiks + pridjev + -*āj*. U tvorbi apstraktnih imenica *nāručāj* (na- + ruk + -aj)³⁴ i *nāviljāj* ‘količina sijena koja stane na vile’ (na- + vil + -aj)³⁵ potvrđen je sufiks -*jāj* i u obama se primjerima ovjerava tvorbeni obrazac prefiks + imenica + -*jāj*.

Nekoliko je primjera tvoreno sufiksom -*ak*: *nālēvak* ‘pljusak’ (na- + lev + -ak), *ocvīrak* ‘čvarak’ (o- + cvir + -ak), *opozīmak* ‘jesen’ (o- + pozim + -ak), *pōndējak/pūndējak* ‘ponedjeljak’ (po- + nedej + -ak),³⁶ *zapērak* ‘izdanak’ (za- + per + -ak). Neki su od njih konkretne imenice (*nālēvak*, *ocvīrak*, *zapērak*), a neki apstraktne (*opozīmak*, *pōndējak/pūndējak*). Primjeri *pōndējak/pūndējak* i *zapērak* nastali su prema tvorbenome obrascu prefiks + imenica + -*ak*, u primjerima *nālēvak* i *ocvīrak* potvrđen je obrazac prefiks + glagol + -*ak*, a primjer *opozīmak* ovjera je obrasca prefiks + prilog + -*ak*.

U tvorbi konkretnih imenica *popēčak* ‘žarač’ (po- + pek + -jak), *poprēčak* ‘kratica, najkraći put’ (po- + prek + -jak)³⁷ i *umējak* ‘1. livada; 2. šumica’ (u- + mej + -jak) ovjerava se sufiks -*jak*. Prvi primjer slijedi tvorbeni obrazac prefiks + glagol + -*jak*, u drugome je obrazac prefiks + prilog + -*jak*, a u trećemu prefiks + imenica + -*jak*.

Konkretna imenice *napr̃šnjāk* ‘naprstak’ (na- + prst + -njak),³⁸ *vr̃tnjāk* ‘udarac nogom o stražnjicu’ (v- + rit + -njak) i *zazūbnjāk* ‘granulom’ (za- + zub + -njak) potvrda su uporabe sufiksa -*njāk*, dok je njegov množinski oblik -*njāki* zabilježen u konkretnoj imenici *pōdōčnjāki* ‘podočnjaci’ (pod- + oč + -njaki).³⁹ Svi su primjeri nastali prema tvorbenome obrascu prefiks + imenica + -*njāk/-njāki*.

U po jednoj konkretnoj imenici rabe se sufiksi -*nīk* i -*lo*: *zārēbrnīk* ‘svinjski kare’ (za- + rebr + -nik) te *nākovalo* ‘nakovanj’ (na- + kova + -lo), pri čemu se u

³³ U tome se primjeru provodi jotacija dočetnoga konsonanta osnove i početnoga sonanta sufiksa: *g + j > ž*.

³⁴ U tome je primjeru zabilježena jotacija dočetnoga konsonanta osnove i početnoga sonanta sufiksa: *k + j > č*.

³⁵ U tome se primjeru provodi jotacija dočetnoga sonanta osnove i početnoga sonanta sufiksa: *l + j > ĺ*, ali zanimljivo je da se nakon toga *ĺ* ne delateralizira. V. bilješku 26 ovoga rada.

³⁶ Imenička se osnova u tome primjeru skraćuje, odnosno u njoj se reducira prvi vokal *e*.

³⁷ U potonjim dvama primjerima dolazi do jotacije dočetnoga konsonanta osnove i početnoga sonanta sufiksa: *k + j > č*.

³⁸ U tome se primjeru reducira dočetni konsonant osnove *t*, nakon čega se provodi asimilacija po mjestu tvorbe: *s > š* ispred *n*.

³⁹ Taj je primjer sinoniman s ranije analiziranim primjerom *podōčīci* – tvoreni su istim prefiksom i od iste osnove, ali različitim sufiksima.

prvoj potvrđuje tvorbeni obrazac prefiks + imenica + *-nīk*, a u drugoj obrazac prefiks + imenica + *-lo*.

Tijekom ovoga se istraživanja najplodnijim sufiksom u prefiksarno-sufiksaloj tvorbi imenica pokazao sufiks *-Ø*. On je ovjeren kako u tvorbi konkretnih imenica (*bēzdān* ‘velika provalija u kojoj se dno ne vidi i ne može je se izmjeriti’ (bez- + dan + *-Ø*), *ōglāv* ‘dio plašćenice ispod vrata’ (o- + glav + *-Ø*), *pōpis* (po- + pis + *-Ø*), *pōskok* (po- + skok + *-Ø*), *prēzdān* ‘velika provalija u kojoj se dno ne vidi i ne može je se izmjeriti’ (prez- + dan + *-Ø*), *zāhod* ‘nužnik’ (za- + hod + *-Ø*), *zākōp* ‘rov prilikom kopanja’ (za- + kop + *-Ø*), *zvīr* ‘izvor’ (z- + vir + *-Ø*)), tako i apstraktnih imenica (*nāuk* ‘učenje’ (na- + uč + *-Ø*),⁴⁰ *nēdīh* ‘astma’ (ne- + dih + *-Ø*), *nēhāj* (ne- + haj + *-Ø*), *nēmār* (ne- + mar + *-Ø*), *pōrod* (po- + rod + *-Ø*), *potrēs* (po- + tres + *-Ø*)). Te imenice većinom slijede tvorbeni obrazac prefiks + glagol + *-Ø* (*nēdīh*, *nēhāj*, *nēmār*, *pōrod*, *potrēs*, *pōpis*, *pōskok*, *zāhod*, *zākōp*, *zvīr*), no potvrđen je i obrazac prefiks + imenica + *-Ø* (*bēzdān*, *ōglāv*, *prēzdān*).⁴¹

Iz svega predstavljenoga razvidno je da je prefiksarno-sufiksaloa tvorba relativno plodan tvorbeni način u kastavskome govoru kojim najčešće nastaju konkretne i apstraktne imenice te iznimno nazivi za osobe. Najveći dio tim načinom tvorenih imenica derivira se od imeničkih osnova, gotovo podjednak broj nastao je od glagola, a tvorba od pridjevskih i priložnih osnova nije tipična, ali potvrđena je u po trima primjerima.

3.2. Slaganje u tvorbi imenica

Slaganjem nastaju složenice, a pritom u tvorbi nove riječi sudjeluju dvije osnove (Babić 2002: 45; Barić i dr. 1997: 296; Vulić 2008a: 98). U okviru slaganja razmatraju se sljedeći tvorbeni načini: čista složena tvorba, složeno-sufiksaloa tvorba, prefiksalo-složena tvorba i srašćivanje (Babić 2002: 45–47; Vulić 2008: 98).

3.2.1. Čista složena tvorba

Čista je složena tvorba⁴² slabo plodan način u tvorbi imenica u kastavskome govoru, zabilježena tijekom ovoga istraživanja u petnaestak primjera. Druga je osnova takvih složenica obvezno imenica, a u najvećemu broju potvrđenih primjera i prva je osnova imenička pa oni zapravo imaju dvije imeničke osnove. U

⁴⁰ Dočetni se konsonant prezentske glagolske osnove u tome primjeru depalatalizira: *č* > *k*.

⁴¹ Primjeri *bēzdān* i *prēzdān* imaju isto značenje, dakle, riječ je o sinonimima tvorenima različitim prefiksom.

⁴² Riječ je o tvorbenome načinu kojim nastaju složenice u kojima kao drugi dio dolazi samostalna riječ (Babić 2002: 46), tj. čiste se složenice tvore samo od osnova, bez prefikasa i sufikasa, uz uporabu spojnika ili bez njega (Vulić 2008a: 98).

dijelu je primjera druga imenička osnova tvorenica, tj. tvorbeno motivirana riječ: *pūholovac*, *strāhoprdac*, *veronāuk*.

Neke su čiste složenice od dviju imeničkih osnova nastale prema tvorbenome obrascu imenica + spojnik -o- + imenica (*pūholovac* ‘lovac na puhove’ (puh + -o- + lovac), *slāvoluk* (slav + -o- + luk), *strāhoprdac* ‘plašljivac’ (strah + -o- + prdac), *veronāuk* ‘vjeronauk, naučavanje vjere’ (ver + -o- + nauk)), dok druge slijede tvorbeni obrazac imenica + imenica (bez spojnika) (*īmēndān* (imen + dan), *susvēt* ‘sudnji dan’ (sud + svet)⁴³). Taj tip čistih složenica uključuje apstraktne imenice: *īmēndān*, *susvēt* i *veronāuk*, nazive za osobe: *pūholovac* i *strāhoprdac*, te konkretnu imenicu: *slāvoluk*.

U četirima čistim složenicama prva je osnova glagol i sve su one tvorene bez spojnika u skladu s tvorbenim obrascem glagolska osnova + imenica. Jedna od njih označuje konkretan predmet, odnosno dio tijela: *kāžiprst* (kaži + prst), drugom se imenuje osoba: *vṛtiprah* ‘prevrtljivac, vjetropir’ (vrti + prah), a dva su naziva za biljke: *gorirōžice* ‘đurđice’ (gori + rožice)⁴⁴ i *visibaba* (visi + baba).

Dvjesto čistim složenicama prva je osnova pridjev i obje su bez spojnika, nastale prema tvorbenome obrascu pridjev + imenica. Riječ je o apstraktnim imenicama *blāgdān* (blag + dan) i *rōjendān* ‘rođendan’ (rojen + dan).

Dva primjera čistih složenica imaju prilog *pol* kao prvu osnovu: *pōlne* ‘podne’ (pol + dne)⁴⁵ i *pōlnōci* ‘ponoć’ (pol + noći). Obje apstraktne imenice slijede tvorbeni obrazac prilog + imenička osnova u genitivu i tvorene su bez spojnika.

U dvama je primjerima prva osnova od broja: to su naziv za životinju *stōnoga* (nastao prema tvorbenome obrascu broj + imenica, bez spojnika; sto + noga) te konkretna imenica *trīnōg* ‘tronožac’ (u kojoj je potvrđen tvorbeni obrazac broj + imenička osnova u genitivu,⁴⁶ također bez spojnika; tri + nog).

Prva je osnova apstraktne imenice *sāgdān* ‘svaki dan, svakodnevnica’ (sak + dan)⁴⁷ zamjenica, a u toj je složenici prisutan tvorbeni obrazac zamjenica + imenica, bez uporabe spojnika.

⁴³ U tome primjeru koji porijeklo vuče iz sintagme *sud sveta* prilikom slaganja reducira se dočetni konsonant prve osnove *d*, a isto se događa i s dočetnim vokalom druge osnove *a* (inače imenicom u G jd.).

⁴⁴ Prva je osnova u tome primjeru imenica u genitivu, a druga množinski oblik imenice.

⁴⁵ U tome je primjeru reduciran konsonant *d* s početka imeničke osnove.

⁴⁶ Ovdje je riječ o imenici u G mn., a u tome je padežu za imenice svih triju rodova u kastavskome govoru tipičan ništični gramatički morfem. Taj se morfem ovjerava i u ovdje analiziranome primjeru. Više o ništičnome gramatičkome morfemu u G mn. imenica u kastavskome govoru v. u Vranić 2005: 305.

⁴⁷ U tome primjeru dolazi do asimilacije po zvučnosti: konsonant *k* s dočetka prve osnove ozvučuje se u *g* ispred zvučnoga konsonanta *d* s početka druge osnove.

3.2.2. Složeno-sufiksalna tvorba

Složeno-sufiksalna tvorba⁴⁸ također je slabo plodan tvorbeni način u kastavskome govoru – i njezine se složence ovjeravaju u petnaestak primjera. Tijekom ovoga je istraživanja potvrđena uporaba osam sufikasa koji sudjeluju u tome tvorbenom načinu (navode se obrnutim abecednim redoslijedom): *-a*, *-nica*, *-ja*, *-ka*, *-ina*, *-ac*, *-ić*, *-Ø*.

Sufiks *-a* ovjeren je samo u apstraktnoj imenici *abecèda* koja je nastala od četiriju osnova za oznaku glasova, odnosno za oznaku slova: *a + be + ce + d + -a*, a te osnove zbog svojih posebnih obilježja nisu međusobno povezane spojnica.

U po jednoj tvorenici složeno-sufiksalne tvorbe potvrđeni su sufiksi *-nica*, *-ja*, *-ka* i *-ina*. Prvim je sufiksom nastala konkretna imenica *ćikabèrnica* ‘pepeljara’ (*ćika + ber + -nica*) s tvorbenim obrascem imenica + glagol + *-nica* (bez spojnika, pri čemu je imenica u genitivnome obliku), a drugim konkretna imenica *senokòša* ‘livada na kojoj se kosi trava’ (*sen + -o- + kos + -ja*)⁴⁹ koja slijedi tvorbeni obrazac imenica + spojnik *-o-* + glagol + *-ja*. Treći se sufiks rabi u tvorbi naziva za životinju *bogomòjka* ‘bogomoljka’ (*bog + -o- + moj + -ka*),⁵⁰ nastalome prema tvorbenome obrascu imenica + spojnik *-o-* + glagol + *-ka*. Četvrti je sufiks potvrđen u konkretnoj imenici *bršojèdina* ‘prašina od crvotočine’ (*brš + -o- + jed + -ina*), a njezin je tvorbeni obrazac imenica + spojnik *-o-* + glagol + *-ina*.

Sufiksom *-ac* tvorena je imenica koja označuje osobu *vatrogàsac* (*vatr + -o- + gas + -ac*), s tvorbenim obrascem imenica + spojnik *-o-* + glagol + *-ac*, te naziv za životinju *punoglàvac* (*pun + -o- + glav + -ac*), s obrascem pridjev + spojnik *-o-* + imenica + *-ac*. U tvorbi apstraktne imenice *zlòdić* ‘vrag’ (*zlo + d + -ić*)⁵¹ rabi se sufiks *-ić*, a ona slijedi tvorbeni obrazac prilog + glagol + *-ić*, bez uporabe spojnika.

Najplodniji je sufiks u složeno-sufiksalkoj tvorbi u analiziranoj građi sufiks *-Ø* koji se rabi u tvorbi apstraktnih imenica (*blàgoslòv*, *kràsopis*, *nògomet*, *priròdopis*, *zlòdèj* ‘vrag’) i imenica koje označuju osobe (*dòmobràn* ‘vojnici domobranstva u NDH-u’, *lòncoplet* ‘čovjek koji žicom opleta lonce da dulje traju’, *rìtognjet* ‘ulizica’), kao i u konkretnoj imenici *kolovòz* ‘put u šumi koji je napravljen za odvoz drva’. Većina tih tvorenica slijedi tvorbeni obrazac imenica + spoj-

⁴⁸ Taj tvorbeni način podrazumijeva istodobno dodavanje sufiksa pri slaganju (Babić 2002: 46), odnosno istodobno djelovanje dvaju tvorbenih načina: slaganja i sufiksalne tvorbe (Barić i dr. 1997: 298).

⁴⁹ U tome se primjeru provodi jotacija dočetnoga konsonanta druge osnove i početnoga sonanta sufiksa: *s + j > š*.

⁵⁰ U drugoj se osnovi te tvorenice provodi delateralizacija *l > j*: *molj > moj*. Više v. i u bilješci 26 ovoga rada.

⁵¹ Glagolska se osnova u tome primjeru pokraćuje redukcijom dočetnih dvaju glasova: *del > d*.

nik -o- + glagol + -Ø (*dòmobrān* (dom + -o- + bran + -Ø), *kolovòz* (kol + -o- + voz + -Ø), *lòncoplet* (lonc + -o- + plet + -Ø), *nògomet* (nog + -o- + met + -Ø), *priròdopis* (prirod + -o- + pis + -Ø), *rìtognjet* (rit + -o- + gnjet + -Ø)), a u trima je primjerima ovjeren obrazac prilog + glagol + -Ø, bez spojnika (*blàgoslòv* (blago + slov + -Ø), *kràsopis* (kraso + pis + -Ø), *zlòděj* (zlo + dej + -Ø)⁵²).

3.2.3. Srašćivanje

Tijekom ovoga istraživanja nije potvrđena nijedna tvorenica prefiksarno-složene tvorbe,⁵³ no ovjereno je nekoliko imeničkih sraslica.⁵⁴ Osobu označuje sraslica *niškorìsti* 'ništarija, pokvarenjak' (nastala prema tvorbenome obrascu zamjenica + imenica u genitivu jednine), a u prehrambeno se nazivlje može uvrstiti naziv jela *kònpirifazòl* 'vrsta guste juhe s povrćem' (s obrascem imenica + veznik + imenica). Dva su naziva blagdana također nastala srašćivanjem: *Sèhdušdān* 'Dušni dan, odnosno Dan mrtvih' (tvorbeni je obrazac zamjenica u genitivu množine + imenica u genitivu množine + imenica u nominativu) i *Sisvētī* 'Svi sveti' (s obrascem zamjenica u nominativu množine + pridjev u nominativu množine). Tim su tvorbenim načinom nastali i naziv molitve *očenāš* (kojemu je tvorbeni obrazac imenica u vokativu + zamjenica u vokativu) te apstraktna imenica *zdravomarīja* 'večernji zvon' (koja ima tvorbeni obrazac uzvik + imenica u vokativu).

3.3. Rubni tvorbeni načini: preobrazba i sintaktičko-semantička tvorba

Tvorbu riječi u užemu smislu sačinjavaju izvođenje i slaganje, no tvorbeni su načini još i unutarnja tvorba, semantička tvorba, preobrazba te sintaktičko-semantička tvorba, a oni predstavljaju rubne tvorbene metode (Babić 2002: 50–53; Vulić 2005c: 213).

Prva su dva rubna tvorbena načina u ovome istraživanju potvrđena u po jednome primjeru. U leksemu *očenāšī*, množinskome obliku sraslice *očenāš*, opri-mjeruje se semantička tvorba – množinski oblik dobiva značenje konkretno-

⁵² U tome primjeru dolazi do promjene dočetnoga suglasnika glagolske osnove: *del* > *dej*. Taj je leksem sinoniman s ranije analiziranim leksomom *zlòdić* koji je nastao istim tvorbenim načinom i prema sličnome tvorbenom obrascu, ali s drugim sufiksom.

⁵³ Taj je tvorbeni način izrazito rijedak, a podrazumijeva istodobno dodavanje prefiksa i slaganje dviju osnova pri nastanku tvorenice (Babić 2002: 50). Vrlo je malo hrvatskih idioma u kojima se mogu pronaći imenice nastale tim tipom tvorbe (Vulić 2005a: 130).

⁵⁴ Srašćivanje je također rijedak tvorbeni način (Babić 2002: 46–47; Vulić 2006c: 115–116). Sraslice nastaju srašćivanjem dviju riječi (rjeđe više njih) koje se često rabe u istoj kombinaciji i s ustaljenim redoslijedom, a članovi se sraslice izgovaraju kao jedna naglasna cjelina koja ima svoje posebno značenje (Vulić 2006c: 115). Dio hrvatskih rječotvorbenih teoretičara ne misli da je srašćivanje podmetoda slaganja, nego ga smatraju ravnopravnim složenoj tvorbi (usp. Barić i dr. 1997: 298–299).

ga predmeta, 'krunica'.⁵⁵ Apstraktna imenica *zdravamarĳa* sinonim je sraslice *zdravomarĳa*, i vjerojatnom se čini pretpostavka da je nastala metodom unutar-nje tvorbe.⁵⁶

Druga dva rubna tvorbena načina – preobrazba i sintaktičko-semantička tvorba – podrazumijevaju značenjske promjene u okviru istoga sadržaja, a iz analizirane je građe ekscerpiran oveći broj tvorenica koje su njima nastale.

3.3.1. Preobrazba

Preobrazba ili konverzija postanak je nove riječi prijelazom iz jedne vrste riječi u drugu bez dodavanja posebnih tvorbenih elemenata (Babić 2002: 51; Barić i dr. 1997: 300), i bitno je istaknuti da se pritom mijenja gramatička kategorija vrste riječi (Vulić 2005c: 213–214). Tim rubnim tvorbenim načinom nastaju ponajprije mnogobrojni priloz, ali i nezanemariv broj imenica. Tijekom ovoga je istraživanja potvrđeno više poimeničenih pridjeva u jednini svih triju rodova te dva primjera u množini muškoga roda.

Najbrojnije su preobraženice⁵⁷ u jednini ženskoga roda, a one pripadaju različitim semantičkim skupinama. Najviše takvih primjera ubraja se u blagdanska imena, posebnu skupinu apstraktnih imenica:⁵⁸ *Ānina* 'blagdan sv. Ane', *Āntōnja* 'blagdan sv. Antona Opata Pustinjaka (17. siječnja)', *Āntōnjica* 'blagdan sv. Antona Padovanskoga (13. lipnja)', *Dūhova* 'crkveni blagdan, Duhovi', *Ivānja* 'blagdan

⁵⁵ Takav postupak »već predstavlja iskorak iz tvorbe riječi u užem smislu i prelazak u okvire semantičke tvorbe kao rubne podmetode tvorbi riječi« (Vulić 2006c: 117).

Tijekom ovoga je istraživanja zabilježeno još nekoliko primjera u kojima se može govoriti o semantičkoj tvorbi, no navodimo ih samo u bilješci jer je riječ o imenicama koje u svojim jedninskim oblicima imaju samo jedno značenje, dok njihovi množinski oblici postaju višeznačni: jedno značenje podudarno je s onim jedninskoga oblika, a drugo je posve novo, stoga možemo i kod njih govoriti o semantičkoj tvorbi. Takvi su primjeri *batlč* 'čekić' i *batlči* '1. čekići; 2. vrsta cvijeća, grozdasti zumbul, preslica', *dīh* 'miris' i *dīhi* '1. mirisi; 2. mirodije, začini', *hīp* 'trenutak, časak' i *hīpi* '1. trenutki; 2. trudovi', *kānat* 'pjesma, pjevanje' i *kānti* '1. pjesme; 2. crkvene objave vjenčanja, napovijedi', *konjč* 'mali konj' i *konjči* '1. konjići; 2. rogov, krovne gredice', *krīž* 'križ' i *krīži* '1. križevi; 2. križa, donji dio kralježnice', *lāmica* 'žilet' i *lāmice* '1. žileti; 2. zaštitne pločice za cipele', *lēj* 'lijevak' i *lējī* '1. lijevci; 2. vrsta cvijeća, kale', *māčic* 'mače' i *māčici* '1. mačići; 2. procvjetala vrba iva', *mūci* 'mačić' i *mūci* '1. mačići; 2. nakupine prašine (ispod namještaja)', *mūšica* 'mušica' i *mūšice* '1. mušice; 2. vrsta trave, nekad se brala i stavljala među drugo cvijeće radi ukrasa', *ōslić* 'vrsta ribe' i *ōslići* '1. oslići; 2. ciklame', *pāsic* 'psić, psetance' i *pāsici* '1. psići; 2. vrsta cvijeća, zijevalica', *pužič* 'mali puž' i *pužiči* '1. pužići; 2. vrsta biljke, okruglasta vija (*Medicago orbicularis* (L.) Barta), *sūzica* 'suzica' i *sūzice* '1. suzice; 2. vrsta trave' itd.

⁵⁶ U toj rubnoj metodi nova riječ nastaje »kad se promjene zbivaju u samoj riječi« (Babić 2002: 51).

⁵⁷ Taj je termin uvela Sanja Vulić (Vulić 2005c: 214), a on označuje novu riječ koja je nastala preobrazbom.

⁵⁸ U organskim idiomima hrvatskoga jezika preobrazbom često nastaju blagdanska imena, v. Vulić 2005c: 215–216.

sv. Ivana (24. lipnja), *Jākōvja* ‘blagdan sv. Jakova’, *Jelēnina* ‘blagdan sv. Jelene Križarice u Kastvu’, *Jūrjeva* ‘blagdan sv. Jurja’, *Katarînina* ‘blagdan sv. Katarine (25. studenoga)’, *Lucijina* ‘blagdan sv. Lucije (13. prosinca)’, *Mārtinja* ‘blagdan sv. Martina (11. studenoga)’, *Mihōja* ‘blagdan sv. Mihovila (29. rujna)’, *Mikūlova* ‘blagdan sv. Nikole (6. prosinca)’, *Petrōva* ‘blagdan sv. Petra (29. lipnja)’, *Stīpanja* ‘blagdan sv. Stjepana, dan nakon Božića’. Nekoliko je preobraženica koje označuju žensku osobu: *bjōnda* ‘plavuša’, *mālā* ‘djevojčica’, *mīcā* ‘djevojčica’, *milostīva* ‘izraz za oslovljavanje starije ugledne dame’, *mīnjā* ‘djevojčica’, *žēnskā* ‘žena’. Leksem *sīrota* ‘siročće’ može označavati osobe obaju spolova. Primjer *golovrāta* ‘kokoš gologa vrata’ naziv je za životinju, a konkretno značenje imaju primjeri *kēmijška* ‘kemijska olovka’ i *trājna* ‘ondulacija’. Preobraženica *Hrvāckā/Hrvāskā* ‘Hrvatska’ ime je države, odnosno horonim.

Poimeničeni pridjevi u jednini muškoga roda uglavnom označuju mušku osobu: *mālī* ‘dječak’, *mīcī* ‘dječak’, *mīnjī* ‘dječak’, *mūškī* ‘muškarac’, *velečāsnī* ‘svećenik’, a leksem *baštārd* ‘mješanac, križanac’ naziv je za životinju. Preobraženice u množinskome obliku muškoga roda imaju zbirno značenje: *mlādī* ‘mladež’, *pokōjnjī* ‘pokojnici’, *stārī* ‘starci’.

Poimeničenjem pridjeva u jednini srednjega roda nastale su preobraženice apstraktnoga značenja: *škūro* ‘mrak, noć’ i *vīdelo* ‘vidik’.

3.3.2. Sintaktičko-semantička tvorba

Sintaktičko-semantičkom tvorbom nastaju višječlani nazivi koji u ustaljenome odnosu svojih sastavnica dobivaju neko novo značenje (Vulić 2006a: 74). Budući da je riječ o nastanku novih značenja, ali ne i novih oblika, ta je metoda jedan od rubnih tvorbenih načina. Sintaktičko-semantička tvorba plodan je tvorbeni način u kastavskome govoru: iz građe prikupljene ovim istraživanjem ekscerpiran je veći broj sastavljenica.⁵⁹ Pritom se samo jedan ekscerpirani primjer može definirati kao priložna sastavljenica – naziv za životinju *pōlmiša-pōltīca* ‘šišmiš’, a sve su ostale ovjerene sastavljenice atributnoga tipa. Te se atributne sastavljenice klasificiraju u nekoliko osnovnih semantičkih skupina.

Najbrojniju skupinu sačinjavaju sastavljenice koje označuju konkretne stvari ili objekte: *bēlā cēsta* ‘makadamska cesta’, *bēlā rōba* ‘posteljno rublje’, *brītva brijatēlnā* ‘britva za brijanje’, *būrova vodā* ‘Burovljeva voda za obloge’, *cepālñī bāt* ‘bat kojim se udara po željeznim klinovima za rascijepati deblo po duljini’, *črña mārīca* ‘policijsko vozilo’, *dēlāna zemjā* ‘obrađena zemlja’, *dēčjī košīc* ‘mali koš, često djeci za igru’, *fīnī cūkār* ‘šećer u prahu’, *grōbhjānskā crēkāv* ‘crkva na groblju’, *kapūznī dolāc* ‘udolina u kojoj se sadio isključivo kupus’, *kvātrñī konāc* ‘konac ispleten u kvatrne dane koji je služio protiv uroka’, *lazājñā pālīca* ‘valjak

⁵⁹ Termin *sastavljenica* uvela je Branka Tafra, a od nje ga je preuzela Sanja Vulić. Više o tome v. u Vulić 2006a: 74.

za tijesto', *oprčālnī kōš* 'vrsta koša koji se nosi na leđima', *pirnī kolāč* 'slatki svatovski kruh, ispečen kao kotač s dvije poprečne prečke koje čine križ; kolač po običaju djevojka baca među susjede i djecu prilikom odlaska iz obiteljske kuće', *pomivālnā zdēla* 'zdjela za pranje posuđa', *pūrjē ōko* 'kurje oko', *rakjīnī kotāl* 'kotao za kuhanje rakije', *rūčnī košič* 'malo veća košarica ovalna oblika', *vējnī kōš* 'koš za suho lišće', *vējnī lancūn* 'jutena plahta za nošenje sijena', *žīvā vodā* 'izvor'.

Velik se broj primjera može uključiti u semantičku skupinu koja obuhvaća botaničko nazivlje: *dīva blītvā* 'loboda', *dīvī garōfulīc* 'liburnički karanfil (*Dianthus liburnicus* Bartl.)', *dīvi šipāk* 'divlja ruža', *gōspina trāvā* 'trajna zeljasta bilja, kantarion', *ivānjskō grōzjē* 'ogrozđ', *rōžice mrtvāškē* 'krizanteme', *svētī āntōni* 'bijeli ljiljani', *tūrskī garōfulīci* 'vrsta cvijeća', *tūrskō grōzjē* 'ogrozđ', *vīlina kōsa* 'vrsta korova u djetelini', *žūhkī kōrēn* 'encijan'.

U sljedeću su skupinu uvršteni nazivi blagdana i praznika: *Bēlā nedēja* 'kastavska svečanost prve nedjelje u listopadu', *Bēlī pūndējāc* 'ponedjeljak nakon prve nedjelje u listopadu', *Čīstā srēdā* 'Pepelnica', *Mālī Vazān* 'Mali Uskrs, prva nedjelja nakon Uskrsa', *Nōvō lēto* 'Nova godina, 1. siječnja', *Stārō lēto* 'zadnji dan godine, Silvestrovo', *Vēlī četrtāk* 'Veliki četvrtak, četvrtak uoči Uskrsa', *Vēlī pētāk* 'Veliki petak, petak uoči Uskrsa', *Vīlija Bōžjā* 'Badnjak'.

Dio sastavljenica označuje različite pojmove koji se mogu obuhvatiti religijskim nazivljem: *kāntānā māša* 'misa uz pjevanje crkvenoga zbora', *mlādā māša* 'prva misa tek zaređenoga svećenika', *molītvenā knjīga* 'molitvenik', *molītvenī dān* 'dan proveden u molitvi', *posnī dān* 'dan zapovjedanoga posta', *svētō ūlē* 'bolesničko, odnosno posljednje pomazanje', *tēlovskī blāgoslōv* 'blagoslovljene grančice zelenila i cvijeća', *zapovēdanī blāgdān* 'velika crkvena svetkovina'.

Apstraktna značenja imaju sastavljenice *bēlī dān* 'svanuće', *lāšnō lēto* 'godina obilježena nestašicom', *mlādō lēto* 'proljeće', *mōčno lēto* 'kišna godina', *prvī mrāk* 'sumrak', *smrtnā ūra* 'vrijeme kada treba umrijeti, smrt', a tu možemo pridodati i nazive nekih mjeseci u godini: *ivānjskī mēsēc* 'lipanj', *jakovājskī mēsēc* 'srpanj', *lučīnskī mēsēc* 'listopad', *mihōjskī mēsēc* 'rujan', *stomorīnskī mēsēc* 'kolovoz', kao i naziv za meteorološku pojavu *bōžjā mānā* 'istovremena pojava sunca i kiše'.

U posebnu se semantičku skupinu izdvajaju nazivi za životinje: *bōžjā slūgā* 'bogomoljka', *bōžjī petešīc* 'vrsta ptice selice, pupavač', *dīvā kōza* 'divokoza', *dīvo blāgo* 'divljač', *kāčjī pāvūk* 'zmija otrovnica, poskok', *zlātnā māre* 'vrsta kukca zlatnozelenih krila', *žāba pokrovātā* 'kornjača'.

Nekoliko primjera označuje dijelove tijela: *bēdrenā kōst* 'natkoljenica', *hrtēnā kōst* 'kralježnica', *srēdnjī pršt* 'srednjak', a potvrđeni su i neki nazivi bolesti: *grlēnā bōl* 'bolest grla', *pāsjī kāšāj* 'hripavac'.

U posljednju značenjsku skupinu ubrojene su atributne sastavljenice koje označuju osobu: *mrtvo tēlo* 'mrtvac', *otrōcnā māt* 'majka s više djece', *vēlī jūdi* 'divovi'.

4. Zaključak

Već se pedesetak godina upozorava na važnost uključivanja rječotvorbene jezične razine pri opisima hrvatskih organskih idioma, a početkom 21. stoljeća proučavanje rječotvorja u hrvatskoj dijalektologiji doživjelo je svojevrstan procvat jer se njime intenzivno počela baviti Sanja Vulić, objavljujući čitav niz radova o toj temi. Ipak, znanstveni je interes za istraživanje tvorbe riječi u hrvatskim organskim idiomima načelno veoma malen pa je i u drugome desetljeću 21. stoljeća u hrvatskoj dijalektologiji i dalje primjetan nedostatan broj priloga koji uključuju prikaz i analizu tvorbe riječi.

Najveći dio skromne bibliografije iz hrvatskoga dijalektnog rječotvorja do početka 21. stoljeća posvećen je čakavskim hrvatskim organskim idiomima, a dio je te bibliografije i studija Wiesława Boryśa o sufiksaloj tvorbi imenica u kastavskome govoru. Budući da cjelovita opisa tvorbe imenica u kastavskome govoru dosad nije bilo, ovim se radom koji se bavi upravo tom temom – opisom i analizom tvorbe imenica u kastavskome govoru – nastoji pridonijeti kako hrvatskomu dijalektnom rječotvorju, tako i što cjelovitijemu opisu toga govora na svim jezičnim razinama.

Ovim je istraživanjem prikupljeno i zatim analizirano oko 2800 imeničkih tvorenica, a primjeri su raščlanjeni prema tvorbenim načinima koji se u njima ovjeravaju. U okviru izvođenja sufiksalo se tvorba očekivano pokazala najplodnijom, potvrdivši se u nešto manje od 2600 tvorenica. S obzirom na golemu količinu prikupljene građe i velik broj potvrđenih sufikasa (njih 250-ak) koji sudjeluju u sufiksaciji imenica u kastavskome govoru, predstavljene su samo neke temeljne napomene o tome tvorbenome načinu. Prefiksalo i prefiksalo-sufiksalo tvorba slabije su zastupljene: potvrđeno je četrdesetak primjera imenica nastalih prefiksacijom, u čemu sudjeluje 14 različitih prefikasa, te šezdesetak imeničkih tvorenica prefiksalo-sufiksalo tvorbe (u kojima se ovjerava 25 sufikasa te 14 prefikasa). Analiza slaganja uključila je tvorenice nastale čistim slaganjem (njih petnaestak), složeno-sufiksaloj tvorbom (također petnaestak primjera, u čemu participira 8 sufikasa) i sraščivanjem (svega 6 primjera). Budući da je u prikupljenoj građi zabilježen i nemali broj primjera nastalih dvama rubnim tvorbenim načinima, i oni su uključeni u raščlambu: četrdesetak je ovjera primjera nastalih preobrazbom te preko sedamdeset tvorenica sintaktičko-semantičke tvorbe.

Sufiksaloj tvorbi imenica zbog njezine velike plodnosti na ovome mjestu nije posvećeno dovoljno pažnje te će njezina cjelovita raščlamba biti predmetom zasebnoga rada. Usto, zanimljivo bi bilo proučiti i tvorbu ostalih vrsta riječi, ponajprije glagola (gdje bi se prefiksacija zasigurno pokazala veoma plodnim tvorbenim načinom) i pridjeva u kastavskome govoru. Na taj bi se način zaokružila slika o rječotvorbenomu sustavu toga govora, a čime bi se u konačnici upotpunio opis njegova gramatičkog sustava.

Literatura

- Anić, Vladimir. 2003. *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*. Zagreb: Novi Liber.
- Anić, Vladimir; Goldstein, Ivo. 2009. *Rječnik stranih riječi*. Zagreb: Novi liber.
- Babić, Stjepan. 2002. *Tvorba riječi u hrvatskome književnome jeziku*. Zagreb: HAZU – Nakladni zavod Globus.
- Barić, Eugenija i dr. 1997. *Hrvatska gramatika*. Zagreb: Školska knjiga.
- Boryś, Wiesław. 1969. Szkic derywacji sufiksальной rzeczowników w gwarze kastawskiej. *Rocznik Slawistyczny (Revue Slavistique)*, 29, Wrocław, 47–73.
- Boryś, Wiesław. 2006. Sufiksalna tvorba imenica u kastavskom govoru. *Riječ: časopis za slavensku filologiju*, 12, 1, Rijeka, 7–30.
- Drpić, Irena. 2006. Fonološke značajke današnjega govora Kastva. *Rasprave Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 32, Zagreb, 75–85.
- Eterović, Ivana. 2019. Govori Kastavštine u svjetlu dosadašnjih istraživanja. U: Miletić, Cvjetana. *Slovník kastafskega govora*. Kastav: Udruga Čakavski senjali, 15–97.
- Grbac, Smiljan. 1972. *Čakavsko narječje Kastavštine*. Diplomski rad. Rijeka: Pedagoška akademija.
- Lisac, Josip. 2009. *Hrvatska dijalektologija 2. Čakavsko narječje*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- Miletić, Cvjetana. 2019. *Slovník kastafskega govora*. Kastav: Udruga Čakavski senjali.
- Nežić, Ivana. 2014. O tvorbi imenica u govoru Brovinja. *Riječki filološki dani 9*. Ur. Diana Stolac. Rijeka: Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 421–430.
- Skok, Petar. 1971. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskog jezika*, knj. 1 (A – J). Zagreb: JAZU (danas HAZU).
- Vranić, Silvana. 2005. *Čakavski ekavski dijalekt: sustav i podsustavi*. Rijeka: Filozofski fakultet u Rijeci, Odsjek za kroatistiku.
- Vulić, Sanja. 2003. Tvorba riči. *Gramatika gradišćanskohrvatskoga jezika*. Ur. Ivo Sučić. Željezo: Znanstveni institut Gradišćanskih Hrvatov, 245–390.
- Vulić, Sanja. 2004. Sufiksalna tvorba imenica u gradišćanskohrvatskim kajkavskim govorima. *Riječki filološki dani 5*. Ur. Irvin Lukežić. Rijeka: Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 585–598.
- Vulić, Sanja. 2005a. *Tvorba imenica u gradišćanskohrvatskim čakavskim govorima*. Doktorski rad. Rijeka: Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci.
- Vulić, Sanja. 2005b. Složeno-sufiksalna tvorba imenica u gradišćanskohrvatskim čakavskim govorima. *Croatica et Slavica Iadertina*, I, Zadar, 47–60.
- Vulić, Sanja. 2005c. Preobrazba kao rubni tvorbeni način pri tvorbi imenica u gradišćanskohrvatskim čakavskim govorima. *Čakavska rič – polugodišnjak za proučavanje čakavske riječi*, XXXIII, 1–2, Split, 213–219.

- Vulić, Sanja. 2006a. Sintaktičko-semantička tvorba kao rubni tvorbeni način pri tvorbi imenica u gradišćanskohrvatskim idiomima. *Croatica et Slavica Iadertina*, II, Zadar, 73–82.
- Vulić, Sanja. 2006b. Dosadašnja istraživanja tvorbe riječi u hrvatskoj dijalektologiji. *Čakavska rič – polugodišnjak za proučavanje čakavske riječi*, XXXIV, 1–2, Split, 97–113.
- Vulić, Sanja. 2006c. Imeničke sraslice u gradišćanskohrvatskim govorima. *Čakavska rič – polugodišnjak za proučavanje čakavske riječi*, XXXIV, 1–2, Split, 115–119.
- Vulić, Sanja. 2007a. Čista prefiksalsna tvorba imenica u gradišćanskohrvatskim idiomima. *Croatica et Slavica Iadertina*, III, Zadar, 81–93.
- Vulić, Sanja. 2007b. Odnos tvorbe riječi prema drugim granama jezikoslovlja na primjeru gradišćanskohrvatskih idioma. *Čakavska rič – polugodišnjak za proučavanje čakavske riječi*, XXXV, 1, Split, 85–103.
- Vulić, Sanja. 2007c. Prefiksarno-sufiksalsna tvorba imenica u gradišćanskohrvatskim idiomima. *Čakavska rič – polugodišnjak za proučavanje čakavske riječi*, XXXV, 1, Split, 121–138.
- Vulić, Sanja. 2008a. Čista složena tvorba imenica u gradišćanskohrvatskim idiomima. *Čakavska rič – polugodišnjak za proučavanje čakavske riječi*, XXXVI, 1–2, Split, 97–111.
- Vulić, Sanja. 2008b. Iz tvorbe riječi u tivatskom govoru. *Riječki filološki dani* 7. Ur. Ines Srdoč-Konestra i Silvana Vranić. Rijeka: Filozofski fakultet Sveučilišta u Rijeci, 705–722.

On Formation of Nouns in the Dialect of Kastav

Summary

Although the importance of including the linguistic level of word formation in descriptions of local Croatian vernaculars has been stressed over the past fifty years, in the second decade of the twenty-first century, scholarly works on the presentation and analysis of word formation are still scarce in Croatian dialectology. The aim of this paper, which provides an analysis of the formation of nouns in the dialect of Kastav, is both to contribute to the study of Croatian dialectal word formation and to provide a more thorough description of this dialect at all linguistic levels. The conducted research has resulted in the collection and analysis of 2,800 noun formations. Examples have been grouped according to type of word formation – in the field of derivation, suffixal word formation proved to be the most fruitful, while prefixal and prefixal-suffixal word formations were more poorly represented; in the field of composition, verified clean suffixal word forma-

tions, composed-suffixal word formations, and word fusions were analysed separately. Since a large number of verifications of the two marginal types of noun formation, as well as transformation and syntactic-semantic formation, have been recorded, this part of the corpus was also analysed in detail.

Ključne riječi: čakavsko narječje, ekavski dijalekt, sjeveroistočni istarski poddijalekt, kastavski govor, tvorba riječi, tvorba imenica

Keywords: Čakavian group of dialects, Northeastern Istrian subdialect, dialect of Kastav, word formation, formation of nouns